

V R T E C.

Izhaja
1. dné
vsacega
meseca
na celej
póli in
stoji za
vse leto
2 gl.
60 kr.,
za pol
leta 1 gl.
30 kr.
av. vr.

Naroč-
nina se
naprej
plačuje
in po-
šilja u-
redništ-
vu v
Lingar-
jevih
ulicah
hiš. št. 1
v Ljub-
ljani.

Časopis s podobami za slovensko mladino.

Štev. 3.

V Ljubljani 1. marca 1880.

Leto X.

Zmaga sv. Križa.

N

a méji tam slovanskej krvavi boj divjá,
Obúp in stok ne gáne dobrotnega nebá;
Ko mrak zemljó odéne, potihne bojni grom,
Otét pa vendar ní še trpéč slovanski dom!

Oblak zbeží, — in luna posíje na poljé,
Kjer mnogo strtih nád je, — kjer fantje krvavé;
Moléc in tužno gleda pepél požganih hiš,
Junake, ki so padli za dom, za sveti Križ. —

Tam dôli pa na vási se zbira fantov rój,
Od dóma se poslávlja, na nov odprávlja bój;
Nikdó ne vžíva spanja, po konci vsa je vas,
Razlega jok in stok se, odméva bojni glas.

Rudečo vže zastávo možjé razvijajo,
In pevajóc morilne ceví nabijajo;
Nikdó izmèd krdela ní žalosten, potrt,
Pripravljen vsak za boj je, za zmago, — ali smrt.

A kdo bo čéto péljal na boj krvav, besnéč?
Vodníka v zadnjem boji podrl je turški méč;
Več mož iz vrste stopí, vodníka si iskát,
Da peljal bi na boj jih, — oh mórda zadnjikrát!

„Pezòr, pozòr, junáci!“ tresèč se čuje glas,
In k hrabrej četi stopí menih vže sivih las;
Vodníka vam pokažem, ki spremil vas bo v boj,
Pomagal v prah podréti vam turški bode roj!“

„Poglejte tù vodnika!“ držeč jim Križ svetál,
 „Sin božji je, ki jaz se na boj bom ž njim podál;
 Sladkó je zanj trpeti, umreti zanj svetó, —
 Da to storili bomo, naj čuje nas nebó!“

Junaci na kolenih priséžajo: vsikdár
 Za Križ se bojevati, izdati ga nikdár;
 Menih pa Križ jim dvigne, Križ živega Bogá,
 In blagoslów izljuje, — tolažbo zadnjo dá! —

Pripravljena je četa, menih pred njo stoji,
 In svetim Križem v róci tovarišem veli:
 „Napréj junaški fantje, napréj med bojni vríš!“
 „„Na boj za dom, svobódo, na boj za sveti Križ!““ — —

Smehljá se mlada zôra, odpíra beli dan,
 In zlato solnce sije na lični samostán,
 Obséva tužno solnce tam samostanski vrt,
 Kjer ranjene junake pobíra blede smrt.

Med ranjenci na vrtu leží pa star junák,
 Obdajejo ga muke, objéma zadnji mrak;
 Pogled strašán! — menih je, brez nósa, brez očí, —
 A vendar žále tožbe iz ust njegovih ní.

Nagnilo se je solnce tam daleč za goró, —
 Menih pa nágne glávo, in reče za slovó:
 „Sladké so bolečine, — lehkó umrl zdať bom,
 Da le otét naš Križ je, otét moj dragi dem!“ — —

Od samostána tóžno odméva don zvonú,
 Meniha tožno spremlja v kraj večnega mirú.
 A On, ki zanj trpél je, — na grobu mu stoji,
 In národu oznanja: „Za vas prelil sem kri!“ —

Josip Prošén.

Rožica in Minka.

Rožica in Minka ste bili sestri, ki ste se také ljubili, da druga brez druge živeti ni mogla.

Minka je bila nekoliko starejša od Rožice, zato je pa tudi svojo mlajšo sestro v marsičem lepó učila, ter jej pomagala povsod, kjer jej je bilo kake podpore treba. Če Rožica ni znala naloge izdelati, brž jej je bila Minka pri roci in jo podučila, kako se to ali óno naredí, da bode učiteljici po godu. Skoraj nikoli ni bilo prepira med njima, in če bi se bilo kaj tacega pripetilo, kmalu ste si bile zopet dobri.

Necega dné izbolí Rožica. V postelji je obležala in lica so jej gorela od vročine. Niti najmanjše stvarce ni mogla jésti, a žeja jo je trpinčila, da bi bila skoraj vedno pila.

Ko zdravnik v hišo pride, ni bila Rožica samo v licih rudeča, nego rudeča je bila po vsem obrazu, in ne samo po obrazu, nego tudi po vsem životu.

Zdravnik prime Rožico za žilo, zmajé z glavó in reče: „Deklica ima hudo vročico, ter mora dalj časa ostati v postelji.“

To je bilo pač neprijetno za ubogo dekletce. Zunaj lepa pomlád; solnce užé davno ni sijalo tako prijazno na zemljó in topli njegovi žarki so vzbujali

povsod novo življenje. Zima se je umaknila, njeno gospodarstvo je minulo, in povsod se prikazujejo lepe pomladanske cvetice, ki so bile Rožici vsako leto največje veselje. In kako se je Rožica vso zimo veselila vesele pomladi in prijetnih pomladanskih sprehodov po polji in zelenem gozdu! In zdaj naj leži in trpi v posteljici, zdaj, ko je zunaj vse živo in prijetno?!

A to še ni vse; največje hudo še le pride.

Drugekrati, če je Rožica oboléla, smela se je Minka ž njo pri posteljici igrati; a zdaj jima je bilo to nedolžno veselje prepovedano. Rudeča vročica je nalezljiva bolezen in Minka ni smela k postelji svoje bolne sestre, ako je hotela, da tudi ona ne obolí.

Teta, Rožico obiskavši, rečejo materi: „Minko bom vzela s seboj ter jo obdržala toliko časa pri sebi, dokler Rožica popolnem ne ozdravi, ker bojim se, da bi tudi ona vročice ne nalézla.“

S tem so bili mati zadovoljni. Brž denejo nekoliko perila in druge potrebne obleke v kovčeg, ter spravijo Minko na pot.

Minka je bila vesela, ko stopijo teta k njej v čumnato, kjer se je sama igrala, in jej rekó, da bo šla ž njimi za nekoliko dni v vas. Ko jej pa povedó, da je Rožica nevarno zboléla in da še celó k njej ne sme, da bi slovó vzela od nje, se Minka bridko razjóka ter gre ihtèč se za teto, ki so se poslovili in naglo odšli iz hiše.

Teta so imeli lepo stanovanje in lep vrt zraven hiše, v katerem je bilo vse polno lepih zvončkov in prijetno dèhtečih vijolic.

Drugekrati je bilo za Minko največje veselje, če je smela z Rožico k teti v vas; ali zdaj ni imela nobenega veselja, ker je vedno mislila na svojo bolno séstrico, ki leži domá v postelji in trpi bolečine.

Pa tudi Rožici je bilo hudo po Minki; vedno je povpraševala po njej in si želela ž njo igrati.

A bolezen se ne obrne na bolje; vročica še huje pritisne in Rožici je bilo zeló slabo. Noč in dan so sedeli mati pri njej, stregli jej in jej dajali hladilne pijače. Naposled Rožica takó hudo zbolí, da niti svoje matere ne pozná več in tudi po Minki ni več povpraševala.

Takó je preteklo nekoliko dni za ubogo mater v velikih skrbéh in težavah. Minka se je pri teti užé udomačila. Dobivala je najboljših jedí od tete in tudi po vrtu se je smela igrati, kadarkoli se jej je poljubilo. Večkrat je šla s teto na polje ali v bližnjo dobravo, kjer je bilo vse polno najlepših cvetic.

Ali pri vsem tem ni pozabila svoje bolne sestre; vsak dan je vprašala teto po večkrat, ali bi ne ne smela domóv, da vidi Rožico in se ž njo malo poigrá.

To se zna, da jej teta tega niso privolili, ker je bila Rožica še zmirom zeló bolna, a poslali so vsak dan deklo do Minkine matere, da pozvé, kako se Rožica počuti.

Necega dne po kosilu se je Minka igrala na vrtu v tem, ko so teta v hiši malo zaspali. Zvončki in jednopérke so užé ovenele in po cvetičnih gre-dicah so se jeli razcvétati pisani tulipani in rožnorudeči hiacinti. Ko se je užé naveličala lepih cvetic, stopi iz vrta na cesto in ze oizrè okoli sebe, ako je nihče ne vidi.

„Če bi tekla vedno naprej po cesti, in potlej tam doli okoli ónega ogla, in potlej še malo naprej po cesti, bila bi kmalu domá, kjer so moja ljuba mati in bolna Rožica,“ misli si Minka, ki si je bila dobro zapomnila pot k teti.

„In kako bi bila Rožica vesela, ko bi me ugledala, in kako bi bila vesela jaz, da vidim svojo dobro sestro.“ To rekši, spustí se v dir naravnost po cesti.

To se zna, da si Minka pri tem ni mislila nič hudega, ker nihče jej ni prepovedal, da ne sme domóv, ker si nihče tudi mislil ni, da bi kaj takega storila.

In tako je Minka tekla naprej in vedno naprej, dokler ni bila domá pred hišo. Ko je užé stala pred hišnimi durmi, bilo jej je nekako tesno pri sreci in čutila je, da ni prav storila. „Mati se bodo jezili,“ reče sama v sebi, „in jaz bi vendar tako rada videla svojo bolno sestrico!“

Rahlo odprè duri. — Nikogar ni bilo v hiši; žica materi, ko pridejo k njej v hišo.

„Hčerka, sanjalo se ti je!“ rečejo mati preplašeni, ker mislili so si, da jo vročina, ki je bila užé nekoliko prenehala, zopet hujše kuha.

Ali Rožica pogleda mater veselo in reče: „Ne, mati, verjemite mi, Minka je bila tukaj pri meni!“

„Motiš se, dete moje! le zdelo se ti je takó, ker te vročina kuha.“

„O mati, verjemite mi, da je bila Minka tukaj pri meni, dobro sem jo videla.“ To rekši, joka se bolna Rožica.

„Dà, dà, saj je bila tukaj,“ rečejo mati, da bi jo utolažili; potem stopijo po hladilne limonade, popravijo jej zglavje in si mislijo, da se je otroku sanjalo.

mati so bili zunaj v kuhinji in Rožica v sladkem spanju! Rada bi jo poljubila, užé nagnè glavó k njenim ustom, ali — v tem hipu odprè Rožica oči.

Minka se ustraši; — tiho se zmuzne pri vratih zopet nazaj, stopi na cesto in naglo dirja proti tetinem dómu.

„Minko sem videla, tukaj pri mojej postelji je stala,“ reče Ro-

Bodi si da so bile le sanje, ali pa veselje o dozdevnih sanjah, to je vendar Rožici dobro dejalo. Bolezen se na bolje obrne in mati jej obljubijo, da se bode z Minko kmalu zopet igrala.

Ne dolgo in Rožica je bila zdrava.

* * *

Minka je teti vse povedala, kako je domóv tekla in videla Rožico v postelji sladko spat. Rožica je odprla oči, in ona je iz hiše zbežala.

Teta se tega zelo ustrašijo, a vendar niso grajali Minke, ker so čuli, da je Rožici bolje. Obljubiti jim je pa morala, da ne bode nikoli več kaj takega brez njih dovoljenja storila.

Rožica je popolnem ozdravela in smela je zopet vstati. Veselo življenje je bilo povsod zunaj v naravi. Mesec majnik je razsikal povsod veselje in življenje. Teta so pripeljali Minko zopet domóv. To je bil vesel in prazničen dan za vse, posebno pa za Rožico in Minko.

Minka je zarudela, ko je prvič zopet pogledala ljubej materi v óko, ker znala je, da ni prav storila, ko je bila šla od tete sama domóv.

„Oh, ljuba mati!“ rekla je, „ne bodite hudi na meně, obljubila sem teti, da nikoli več kaj takega ne storim.“

Potem so teta materi mnogo stvari pripovedovali, ker povedati so jej imeli mnogo, ker se užé takó dolgo niste videle, in mati so v tem času imeli tudi dosti skrbi in dela, da na druge stvari niti misliti niso mogli.

Minka za svoj pregrešek ni bila kregana, ker je bil ta dan vesel in srečen za vse. Tudi je spoznala, da s svojim prestopkom ni ravno nič hudega storila, ker je le svojo bolno sestro Rožico videti želela.

Bratje in sestre ljubite se med soboj, ker ljubezen bratovska je nebeška iskra, katera človeka za vse dobro in plemenito ogreva, ter stojí nepremakljivo, kakor železo in kamen.

I. T.

Siromak — dobrotnik.

Marko je bil sin ubožnega rokodelca. Otročja leta je preživel v hiši svojih staršev. Komaj v desetem letu svoje dôbe, izgubil je očeta in mater. Zdaj mu ni ostajalo družega, nego da pridno dela in se bodi kakor koli preživi. Ali pri vsem svojem prizadevanji ne dóbi siromak nikjer nobenega dela. Sklene toraj zapustiti svoj rojstni kraj in iti dalje po svetu, da si poišče kje kake primerne službe. Nihče se ni brigal zanj, a on sirota ni znal ne kod ne kam. Sredi hude zime je zapustil domači dom in je šel po daljnem svetu. Nu, boljša je bodi si kakoršna koli služba, nego li da pogine od gladi. Le pomislite otroci ubozega Marka, kako se je ubijal v hudej, mrzlej zimi in gazil sneg malo ne do kolena. Ostra burja je vila s snegom na vse strani, vse je zmrzovalo, a sirota Marko je bil slabo oblečen. Takó pride do neke hiše. Sreé mu od veselja zaigrá, mislěč si, da tukaj dobóde saj toliko, da si lačni želodec utolaži in v gorkeji sobi otrple ude pogreje. Ali motil se je siromak. V hiši so bili neusmiljeni ljudjé, ki ga niso pustili v hišo. Rekli mu so, da na zimo ne potrebujejo nobenih družinčét (poslov), ter si naj kje drugej kruha poišče. To je bilo pač žalostno za ubozega Marka! A še hujše je bilo to za njega, ko sirota Marko izbolí. Kam se naj zdaj obrne,

kje si naj išče pomoči, kam se naj zateče? — Potujoč dalje lačen in ozébljen, postaja bolezen vedno hujša. Komaj da se nekako privleče do siromašne kôče, ki je stala ne daleč ob vélikej cesti. Gospodar v koči je bil ubožen mizar. Marko mu pripoveduje svoje nadloge, in mizar se bridko razjôka, ko čuje in vidi, koliko trpi uboga sirota Marko. — „Ljubi moj!“ reče mu naposled, „drage volje bi ti rad pomagal, ali s čim? Kôčo in vse pohištvo mi je zaplénil neusmiljeni graščak, kateremu sem par goldinarjev dolžan. Ne morem ti drugače pomagati, nego ako hočeš ležati zunaj v mojej staji, a kar se tiče hrane, dati ti hočem, kar bodem zmogel.“ — Marko pristane drage volje na to prijazno ponudbo ubožnega mizarja. Otide v stajo, vleže se v kot na slamo in siromak mizar ga dobro pokrije. Mrzlica (zimica), ki ga je ves pot tresla, izpremení se zdaj v hudo vročico. Mizarja je zelo skrbelo, da bi Marko ne umrl. Ali kaj naj stori siromak? Zdravnika ni nobenega v bližini, in ko bi tudi bil, s čim naj ga plača? — Bolnemu Marku bi treba vsaj malo gorke juhe, ali odkod naj vzame ubogi mizar gorke juhe, ko ne premore družega, nego malo črnega kruha in kozarec mrzle vode. Nu, s čimur je mogel, s tem je tudi postregel ubozemu Marku. Prinesel mu je kozarec hladne vode in skorjico črnega kruha. Da-si je bilo to malo, vendar je nekoliko pomagalo bolnemu Marku; a najbolj mu je pomagal sladki počitek, da-si tudi na golej slami. Družega dne se Marko užé mnogo boljšega počuti in kmalu popolnem ozdravi.

Dobro dejanje ubozega mizarja je ostalo Marku globoko v srei, in nikoli ga ne pozabi. Za nekoliko dni dobôde v bližnjem vási tudi dobro službo. Izučivši se svojega rokodelstva, prihranil si je z varénostjo in skromnim življenjem kmalu toliko, da je mogel sam na svojo roko delo začeti in si majheno imovino preskrbeti. Od sih dob je podpiral siromaka mizarja, ki vsled svoje starosti ni mogel več delati.

Evo, otroci, ali vidite, tudi kozarec hladne vode in skorjica kruha, ki jo podelimo siromaku, povrne nam Bog stotéro.

Dj. R. Homotarič.

Spomini iz poprejšnih let.

Moja mati so me tesnó pritisnili k sebi na svoje prsi, objeli so me z gorkimi poljubki in solznimi oči ter mi s tresočim glasom rekli: „Dragutin, idi zdaj in Bog naj te spremlja v boj! pošteno imé svojega rajncega očeta bodi ti vedno v části in spominjaj se vroče ljubezni svoje matere. — V spomin od svojih roditeljev vzemi ta prstan, ki je sicer kostén, a vendar meni drag spominek tvojega rajncega očeta. — Dal mi ga je, ko sem bila še mlado deklè. Nosila sem ga od one dôbe do denašnjega dné in želim da bi ga tudi v svoj grob s seboj dobila. A zdaj ga vzemi ti, Dragutin, ker mislim, da ti bode prstan na srečo, ako ga nosiš.“ — Na to snamejo mati kosténi prstan s svojega prsta, ter ga natáknejo na mezinec moje desne roke, če sem jih tudi prosil, da naj se ne ločijo od svojega toliko jim drazega spominka. — Zopet mater solzé polijó, ter ne rekó niti besedice; tudi jaz sem umolknil in pritisnil hvaležen poljubek na materina usta, še jedenkrat sem jim pogledal v milo okó in — dejal: „Z Bogom mati! upam, da se kmalu zopet vidiva!“ To rekši, odprem hišne duri in otidem, da bi ljubej materi ne delal z dolgim

poslovlom še težjega srcá. V malo trenotkih dospéjem do vojašnice, kder se nisem dolgo mudil, kajti še tisti večer je naš polk odrinil po železnici na bojišče proti jugu. Še popred nego sem si mislil, stali smo pred sovražnikom, našim zagrizenim Italijanom. Več tednov je preteklo, da ni prišlo do odločilnega boja. A necega jutra nam pride nagel ukaz, da naj bodemo pripravljani na krvavi boj s sovražnikom. In res! nismo dolgo čakali, in bitka se je začela. Marsikatera sovražnikova krogla je zadela moje dobre tovariše in jaz toliko bolj razvnet, streljal sem na ljutega sovražnika. V tem se je prigodilo, da sem s svojo puško preveč pritisnil na kosténi prstan, ki se razpočí na dva kosa ter mi pade s prsta na zemljo. — Ta slučaj je bil za mene zelo nevaren, ali prstan, sveti spominek moje matere ni smel na tleh ostati, da bi ga bili vojaki in konji pohodili. Hitro se pripognem in razpočeni prstan pobrem. V tem trenotku pa priletí sovražnikova krogla preko mojega hrbta skozi telečnjak (tornister). Dragi spominek moje matere je bil otet, a ž njim tudi moje življenje. Ko bi se ne bil ravno v ónem trenotku pripognil, šla bi bila krogla, ki mi je telečnjak predrila, skozi moje prsi in padel bi bil za domovino. — Še smo potem nekolikokrat vstrelili na sovražnika, a kmalu smo se morali umakniti in bitka je bila odločilna za našo nesrečno izgubo. Po končanej vojski so nas odpustili domóv. Ko sem zopet prvič stopil na domača tla, polastila se je neka tožnost mojega srcá in moja duša je bila zelo žalostna. Mati so bili bolni. Žalost in skrb po meni jih je položila v posteljo. Ko stopim v hišo, zapazijo mati, da se zdrav povrnem. Z milim očesom me pogledajo, podadó mi svoji suhi, tresoči roki in mi rekó: „Kako srečna sem, da te zopet vidim. Nisem mislila, da bi te bila še kedaj videla v svojem življenji, dasiravno si mi pisal, da se skoraj vrneš. Ker mi je Bog to veliko milost naklonil in je moja gorečo molitev uslišal, zato zdaj rada umrjem.“ Jaz sem prosil ljubo mater, naj se utolažijo, vsedem se k njihovej postelji ter jim roko poljubim. — Pripovedujem jim vse, kako se mi je na tujem godilo in kako mi je prstan življenje rešil. Mati me potem za roko primejo in rekó: „Tvoj oče je bil priden in dober človek, poln ljubezni do svoje družine in vnet za blagor svojega bližnjega. Vse, kar smo od njega dobili, vse nam je bilo k sreči, tako tudi ta prstan, njegov prvi dar ljubezni. Resnica je, da dobrih ljudi dejanja tudi po njih smrti še delujejo blagotvorno. Kar me pa še najbolj veseli in srce hvaležnosti do Boga napolnuje, je to, da so vse dobre lastnosti tvojega rajncega očeta se tudi tebe poprijele, in si jih ti po njem podedoval. Ohrani dobro srcé in te dobre lastnosti ves čas svojega življenja. A prstan, kateremu se imaš za ohranitev svojega življenja ravno tako zahvaliti, kakor Bogu, ta prstan daj popraviti in izcéлити, ter ga hrani toliko časa, da me ljubi Bog k sébi pokliče. In kadar umrjem, potlej mi daj prstan v grob, ker moja ljubezen do tvojega rajncega očeta zahteva to mojo prošnjo.“ — Hotel sem svojo ljubo mater tolažiti in jih na druge misli napeljati, ali reva ni me več slišala. — Preveliko veselje, da sem se zdrav in vesel povrnil z bojišča, prevzela jo je tako, da jej ni bilo več nobene pomoči. Hirala je vedno bolj in bolj in je tudi kmalu umrla. Prstan sem dal popraviti, ali ni prišel več na mojo roko nego le prehitro na prst moje umirajoče matere. Malo trenotkov še poprej, predno je umrla, izprosila si ga je od mene. Z veseljem ga je vzela in nateknila na sredinec svoje desne roke, ter me je nekako milo

in proseče pogledala. S solznimi očmi nagnem svojo glavo k njenim ustom, da bi jo še zadnjikrat v življenji v ljubezni in hvaležnosti poljubil; moja mati pa polože roko s prstanom na mojo glavo in z otemnelimi očmi, polnimi ljubezni in milote, pogledajo me in reko: „Moj blagoslov ti bodi!“ —

Užé dvajset let počivajo moja rajnea mati v črnej zemlji, ali njih blagoslov se kaže še vedno nad menoj. Materinemu blagoslovu se imam zahvaliti za vse dobrote, katere sem do denašnjega dne v svojem življenji užé préjel od ljubega Bogá, ker bil sem vedno srečen in zadovoljen.

Josip Vidic.

Bolno dete in angelček.

Zôrica, pridno dekletce, zbolela je in dolgo časa v posteljici ležala. Njena mati so sedeli noč in dan pri njej, stregli so jej in dajali zdravila, jedí in pijače. Postiljali in popravljali so jej posteljico, pripovedovali so jej razne stvari, in — če je jokala od bolečine, otrli so jej solzice. S toliko postrežbo so mati naposled opešali, utrudili se in pri Zoričinej postelji zaspali. A Zôrica je bila žejna in bi bila rada vode prosila. Ker je pa videla, da njena mati takó sladko spé, ni jih hotela budíti, rajše je žejo trpela, kakor da bi bila jokala in vode prosila. V tem hipu priletí angelček mimo okna in vidi Zôrico, kako voljno trpí iz ljubezni do svoje matere. Zató priletí tudi v sobo, ter vzame iz torbice srebrno steklenico. V steklenici je bilo dobro zdravilo, ki je tudi žejo gasílo. Angelček pristopi k posteljici in reče: „Ljuba Zôrica! kakor vidim, hudo te žeja; nu, pij jedenkrat iz moje steklenice in kmalu bodeš zdrava.“ Zôrica se lepega in prijaznega angelčka ni ustrašila, tudi jokati in vpiti ni začela, nego vzela je steklenico in — pila je. Na to angelček zopet otíde. Ko se mati prebudé, bila je Zôrica zopet zdrava. Veselo pogleda mater in reče: „Mati! zdaj užé lahko vstanem, nič več me ne boli.“ In povedala je materi vse o lepem angelčku s srebrno steklenico.

Tone Brezovnik.

Popotnika.

Popotnika gresta skupaj in prenočita v nekej gostilni srédi vasi. Po noči ju vzbudi krik in popotnika vidita, da je v vási ogenj. Jeden se naglo začne obláčiti, da bi šel na pomoč, a drugi ga pridržuje, rekóč: „Idiva svoj pot, tukaj je tudi brez naju dovolj ljudi. Kaj naju brigajo tujci. Toda továriš ga ne poslušá in hití proti gorečej hiši. Pred hišo, katero je užé vso objemal plamen, stoji ženska in v obupanji kričí: „Otroci moji! otroci moji!“ Tujec, čuvši to vpitje, vrže se ta trenotek v ogenj ter ne gleda na divji plamen, niti na padajoča bruna. „Izgubljen je! gotovo je izgubljen!“ vpijejo mnogi. Toda v kratkem se prikaže popotnik z osmojenimi lasmi in gorečo obleko iz ognja v rokah drždé dvoje otrok, ki ju postavi pred ihtečo se mater. Nesrečna žena objame najpred svoja ljuba otročička, kakor bi še sama prav ne verjela, da sta rešena, potem se pa vrže polna hvaležnosti k nogam neznanega popotnika. V tem hipu zagrmí skupaj goreča hiša.

„Kdo ti je ukazal zagnati se tako brezumno v ogenj?“ vpraša popotnika njegov továriš.

— „Gospod ôgnja!“ odgovori ta možato. Oče otrok je rekel v mojem srci: „Idi!“ izpolnil sem Njegovo voljo, zato mi je pa dal zdaj lahko vest.“

A. K.

Kmétsko známenje.

(Stara pesen, malo popravljena).

Leží, leží ravnó poljé,
Po rávnem póljja césta gré,
Ter s céste vidi se okróg
Snežník in brdo, gòzd in lóg.

A káj stoji tam slávnega
Pri césti póljja rávnega?
Tam kmèt je zlóžil kámenje,
Sezidal bélo známenje.

Nápisati je vánje dál
Od strópa in do sámih tál,
Na désno plát, na lévo plát,
Podóbe znótraj, zúnaj vrát.

Ko stròp še nij bil dobro súh,
Prišél je gòri sveti Dúh:
Golóbček bél, z nebés letéč,
Nogé rudéče, kljun rudéč.

Na srédnjem zidu sveti Vid,
Ne móre lépše délan bit',
K molitvi róke v sklèp drží,
Pod kòtlom zúbelj*) hud gorí.

A sveti Peter víše tám
Nebéske ključe kaže nám;
Do njega sveti Nikoláj,
Ki Bog mu zlátih jábolk dáj!

Vse tó nam kaže, govori,
Da dóm človekov tukaj nij:
Človekov dóm je sveti ráj,
Ki Bóg vsem vkúpej nam ga dáj!

Na désno íma sveti Ròk
Prepasan plášč, klobúk šírok;
Na stégnu v ranah prst drží,
Pesèk mu krúha v dár molí.

V gorénjskeje súknji Izidòr,
Klečí, zamáknen v rajski dvòr;
Dva angeljca orjéta zánj,
Ozírata se lépo nánj.

Na lévo sveti Boštiján,
Sovrážnikom je v róko dán,
Prjívèzan k débłu, ostreljèn,
Pušíc krvávih nasajèn.

Pod njím je sveti Valentín
Ter bratec njega Peregrín;
Ljudém dobróte nòsita,
Žívini zdrávja pròsita.

O človek, vzdigni zdáj okó!
Nad vráti zúnaj — kó je tó?
Goréčo strého pri nogáh
Gasí s keblíco on v rokáh.

A zádáj vérne dúše víc,
V plaméni, mòkre od solzíc,
Ječé premílo nóč in dán:
Prítéci v pómoč, o kristján!

M—l.

Gradčáni v Pragi.

(Iz ruskega prelóžil M. Málóvrh.)

Na lévem bregu reke Vóltave v Pragi se vzdiguje gora, na katerej stoji poprej imenovani grad. Mej mnogimi hišami je posebno kraljev dvor imeniten. Sezidal ga je češki kralj Karol IV. v 14. veku; za njim je bil nekolikokrat tudi popravljen, a zadnjič postrójen za cesarice Marije Terezije. Visoki dvorec treh nadstrópij méri do 500 črévljev dolžave in ima kacih 440 sob ter nekoliko jako lepih dvorán. Osobito ímena vredna je kraljeva dvorána z velikanskim stropom, in potem še druga dvorána, katera je úže sama sobój mala palača. V njej je zgodovínski znano tisto okno, iz katerega sta bila v 23. dan maja 1618. l. vržena kraljeva namestnika Martinč in Slavéta. V spomin tega dogodka in srečne otétbe teh dveh gospodov (pala sta bila na kup gnoja) stojíta dva lepa spomeníka. V palači vidimo krasen prostor, do 300 črévljev

*) Zúbelj-blja m., plamén (nótranjska beséda).

dolg in do 150 črevljev širok. Po Karolu IV. je bil Večeslav*) poslédnji kralj, stanujoč v Gradčánskej palači, in za njim njega brat Žigmunt. Do Rudolfa II., — ob začetku habsburškega vladanja — živéli so ondúkaj njega naméstniki, in je bila tudi zemska pisarna do tridesetne vojne. Rudolf II., prvi vladar habsburškega rodú, presélil se je bil v Gradčáne, ker je pri sebi imel tudi slavna zvezdoznanca, Keplerja in Tiho-de-Brahe-ja, ker se je sam bával mnogo z zvézdami, dokler nij bilo vojne mej protestántsko zvézo in mej katoliško združbo (ligo). V tem grádu je bil Rudolf I. prisiljen podpisati svobodsko pismo češke kraljevine. Brat Matija mu je vzél nekoliko države ter ga pozneje prosil, da bi mu dal ves préstol, kar se je tudi zgodilo. Rudolf je umrl v zlatej Pragi. Mnogo penéz je potrošil na olepšávanje Gradčánskega poslópja. Nekoliko mésecev je v Gradčánih živel tudi némški voléči knez Friderik, s podsméhom imenován „zimski kralj,“ v cerkvi sv. Vida vénčan v češkega kralja. Po tridesetnej vojni so se bili glavárji katoliške združbe naselili v Gradčáne.

Iz kraljeve rodovine nij od tega časa dalje uže nihée prebival v Gradčánskej dvorani do cesarja Ferdinanda I., kateri se je bil semkaj presélil, odávši avstrijski préstol zdanjemu cesarju našemu Francu Josipu.

Studenci.

Studenci ali vreli vró na raznih krajih izpod zemlje. Največ jih je ob potočji in znojži gorá; nahajajo se pa tudi vrh hribov ali vsaj blizu njega, po ravninah in nižavah, po močvirjih in ob morskem obrežji in celó na tleh rek, jezer in morij. Skoro vsi studenci napajajo se z vodó, ki prihaja z dežjem, s snegom, z rôso, s točo in s sodro iz ozračja na zemljo. Voda se izgublja v zemljo, leze z višjih krajev v niže, kjer se dalje ali pa nič ne mudí, ter vrè iz zemlje. Nekateri studenci se napajajo tudi v više stoječih jezerih, nekateri pa v bližnjih rekah, drugi pa tudi v podzemeljskih vodoshrambah, v kotlinah z vodo napolnenih. Nekateri studenci tekó močnó, nekateri slabeje, nekateri pa včasi močneje, včasi pa slabeje, ali pa še celó usahnejo. Studenci, ki le včasi tekó, so začasni studenci; začasnim studencem, ki tekó le ob močnem deževji, pravimo hudourniki; tistim studencem pa, ki počasí pojemajo ali pa h kratu prenehajo, pravimo presihajo či studenci.

*) Staroslovénski obraz tega imena je imel hohník, ter je slól: „Venšteslav“, od koder je tudi némško ime: Wenzeslaus, Wencel, in češki (a ne novoslovénski) obraz je: Vaceslav, ter okrajšan: Vaclav (namesto: Vacslav), kajti za staroslovénski hohník „en“ ima Čeh po navadi „a“, na pr. staroslovénski je: pent'k', sventyj, češki je: patek, svaty, a novoslovénski je ondúkaj „e“: pétek, svéti (der Heilige). Dalje, namesto staroslovénskega „št“, kadar je ta „št“=„tj“, ima Čeh vedno „c“, na pr.: staroslovénski je: „mošt“, „nošt“, „pešt“, češki je: moc, noc, pec, a novoslovénski je ondúkaj (po večini tega naroda) „č“: moč, noč, peč. To nas učí, da je staroslovénsko ime: Venšteslav' (češki: Vaceslav, Vacslav, Vaclav) nam Slovénom treba izrékati: Večeslav (príglas je na družem „e“), o čémer je nam svedok Štírec, ki še zdaj (ohranivši stari hohník) govori: „svéti Venčésel“, namesto: Venčeslav, Večeslav. — To se je povedalo zató, ker je obče znano, da večina Slovénov ne vé, kakšen je bil tega imena prvotni obraz ter kakó ga je izrékati po svojstvu našega naréčja.

Studenci so mrzli, hladni, vlažni, topli, ali pa še celó vroči. Najhladnejši so óni studenci, ki izvirajo blizu snežnikov in lednikov. Da so studenci, bolj topli in nekateri bolj hladni, ravná se po raznih prírodnih rozmérah. V obče se njih toplina ravná po zemljepisnej šírjavi in po podnebji tistega kraja, v katerem izvirajo, še bolj pa po toplini kamenja ali zemeljskih skladov v ónih globočinah, iz katerih prihajajo. Iz globokejih krajev pod zemeljsko skorijo ko njih voda prihaja, tem toplejši so, ker se toplina rédoma mnóži proti zemeljskemu središču. Vroči studenci nahajajo se največ blizu gorečih ali ugaslih ognjenikov.

Popolnem čiste vode ni na svetu. Najbolj čista voda je dežníca in snežníca. Studenci imajo v sebi razne snóvi. Toplina studencev ima mnogo upliva na množino v njih raztopljenih snóvin; v obče jih imajo topli mnogo več v sebi nego mrzli. Nekateri studenci so zdravilni, posebno nekateri mrzli in gorki. Zdravilni studenci so pa največ tisti, ki imajo mnogo tujih snóvi v sebi, zvlásti raznovrstnih rudnin, in se imenujejo rudníce. Rudníce se imenujejo po tvarini, katere imajo največ v sebi. Take so: apnena voda, kremenčeva voda, kislá voda ali slatina, slane vode ali slaníce, grenke vode ali grenčice, galúnate vode, vitrijolne vode, bakrenaste vode, solitarne vode, žvepleno-kisle vode, jodne vode i. t. d.

Otročje igre

v pésecah.

I.

Črno kravo, mólzo našo
Gregor žene v lóg na pašo,
Star pastír in pogonjč,
Ne bojí se vólka nič;
Leskováčo je prijél,
Óádi zvóneec sam pripél.
Zvóneec póje prelepó,
Gregor glúh je na uhó,
Gregor glúh je na obé,
Kar najbólje sam on vé:
Krávico za rép drží,
Da je kám ne izgubí.
Príde krava do brvíce,
Do brvíce, do vodíce,
Napóji se ter napáse.
Tamkaj mlada trava rase.
Pási, pasi, krávica!
Kjer je mehka trávice;
Mléka dosti nam podéli:
Dvé čebríci,
Dvé keblíci,

Dróbnó kašo z njím zabéli!
Mléčna kaša, mati naša
In otročja sládká paša!

II.

Vóli ženem vitoróge,
Vsák po štiri ima nóge.
V góbov jarem jih vklenímó
In brez kámbe naprezímó,
Da nam kóla križevátna
Zakričíjo trdovrátna:
Prédnja préma, zádnja préma
Cvíli, vpíje, sála néma;
Pólza drgne sóro,
Kadar léze v góro;
Potogláva *) so kolésa;
Prégelj néhče do ojésa!
Rés gospódska, dobra kóla,
Bóg pomágaj nam iz dóla!
Hèj, rusín, od sebe, bú!
Dáleč je še do domú;
Hèj, rusín, od sebe, bú!

M-I.

*) Potogláv o je koló tedáj, kadar je tóli végasto, da se zvráča zdaj na vnénjo, zdaj na notranjo strán, ako teče.

Iz ruske zgodovine.

(Po Nestoru.)

3. O Kijevsko-Péčerskem samostanu konec.

Zdaj povém nékaj prerokovanja Teodosijevega, ki se je navršilo, kakor je on govoril. Kadar je igúmenstvo držal Teodosij, upravljaše črédo, poročeno mu po volji božjej, črnorízce (menihe), a ne samó jednih teh, nego skrbel tudi o dušah posvetnih ljudj, kakó bi se otéli pogube, pride jednóč v dóm Jánjev k Jánju in k njega podrúžju (zakonskej ženi) Marji. Ljubil ja je Teodosij, ker šta živéla po zapóvedi Gospodnjej ter v ljubezni mej sobój prebivála. Jednóč prišedši k njíma učil je o milostinji k ubogim in o cesárstvu nebeskem, katero je prijéti právdnikom (pravičnikom), a gréšnikom muko o smrtnem časi. Kadar je njíma to pripovedoval ter kám bode njíju telo položeno v grob, reče njemu Jánjeva: „kdó vé, kam si me položé?“ Odgovorí jej Teodosij: „po resnici, kamor ležem jaz, tja tudi tí položena bodeš!“ Takó se je rés potem zgódirlo; kajti ko se je igúmen bil prestavil (umrl) uže pred osemnajstimi léti, tedaj se je to navršilo: v to léto se je namreč prestavila Jánjeva, po imeni Marja, méseca avgusta 16. dan. Prišli so črnorízci ter odpévši obične pesni položili jo v cerkvi svéte Bogorodíce proti grobu Teodosijevemu, na levej stráni.

V 1096. léto v 20. dán julija méseca, v pétek, prišli so Plavci drugič pod Bonjákom brezbožnim h Kijevu nahódoma ter malo ne vzeli Kijevski grad (mésto) in zažgali samostan z vasmí okolo. O tej prlíki so se pokazali tudi v Péčerskem samostanu, ko smo bili mí črnorízci po célicah, počíváje po zajútrenji. Kričali so okrog samostana ter postavili prapóra dva pred vrati samostanskimi; a mí smo se razbežáli. Brezbožni sinovi Izmajiljevi so izsékali vrata samostanu in se ustrmili po célicah, sekajóč duri, ter stráni so iznašali, če so kaj našli po célicah. Potem so zapalíli dóm vladičice naše, Bogorodíce, in prišli k cérkvi ter zažgáli dúri, katere so k jugu, a druge k séveru; tudi so pridrli v prítvor (kapélico) h grobu Teodosijevemu, jemáje svéte obraze, požigáje duri ter sramotéč Boga in zakon naš. Bog je tó trpel; kajti še se nijso bili skončali gréhi njih in brezzakonje njih. Zatorej so dejáli: „kdé je njih Bog, da jim pomore in jih izbávi (otme)?“ Še druge beséde húlne (bogoklétné) so rekli na svéte obraze ter se podsmijávali, ne vedóč, da kazní Bog sluge svoje z napástmi rátnimi (vôjinskimi). Tedaj so tudi zapalíli Dvor Krasni, ki ga je bil pos^l avil blagovérni knez Vsévlad na holmu, imenovanem Vidobiči. Vrhu tega so bili nekoliko od bratov naših ubíli z orožjem brezbožni sinovi Izmajiljevi, popuščéni na kazen kristjanom.

Opomin.

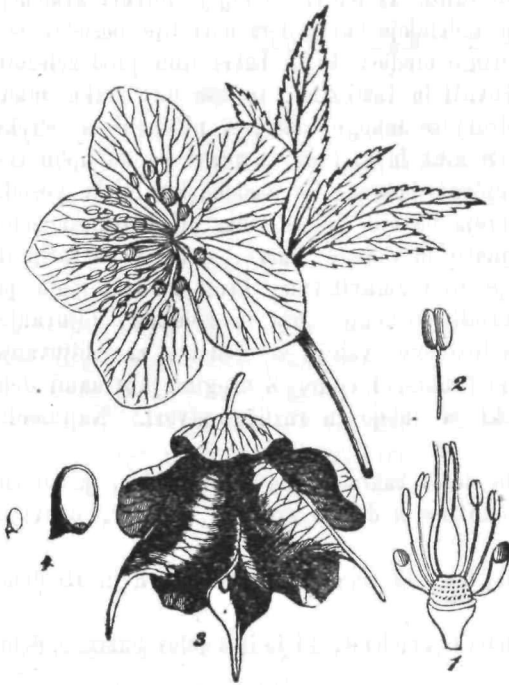
Iz ula bučéla
Podá se veséla
Na prosto poljé;
In óndu brez mira
Medú si nabira,
Da solnce zagré.

Živalica mala
Izgled nam je dala,
Da pridni naj smo;
Zatorej veselo
Hitimo na delo,
Vspeh hvalil nas bo.

Fr Krek.

Prirodepisno - nateroznansko polje.

Strupene rastline.

Črni tóloh ali kúrice (Helléborus níger, schwarze Niesswurz) raste po gorah in planinah ter cvetè užé zgodaj v pomládi; v foplejših zimah tudi užé večkrat poprej, véasi užé meseca decembra. Ta hudo strupena rastlina ima debelo z mnogimi tenkimi (vlaknatimi) koreinami poraslo črno koreniko, ki je jako strupena in zmléta kihanje napravi. Korenika poganja pri tleh stoječe liste in po več golih 1 do 2 decimetra visocih stebel, ki nosijo velike, peteroliste, bele cvetove. Listi so dolgo-peceljnatí, dlanasti in iz 7 do 9 podolgastih, napiljenih listkov zloženi. Zaradi lepega, belega cvetja imajo to rastlino tudi po vrtilih zaradi lepšega. — Znan je tudi temu podoben zeleni tóloh

(Helléborus viridis, grüne Niesswurz), ki raste za plotom in ima v venčku po pet zelenkastih listov. To rastlino vam kaže denašnja podoba, na katerej vidite 1. cvetišče s tremi péstiči, nekaterimi prašniki in dvema mednikoma; — 2. prašnik; — 3. zrel plód, sestavljen iz treh užé razprézanih semenskih glavíc; — 4. preréz semenskega zrna, v katerem se zdolaj vidi prav majhena kal. — Korenina te rastline se večkrat prodaje namesto korenine črnega tóloha. Te rastline imajo rade rahlo, mastno zemljo, ter rastó najrajše po senčnatih krajih. — Dalje si zapómnite še navadni volčín (Daphne mezéreum, gemeiner Seidelbast), ki vzraste do 1 meter visok grm in ima redke, sivo-rjavé veje. Njegovi lepi, líjasti cveti so rúdeči kakor breskvino cvetje in imajo omóten, neprijeten duh. Cvetje se pokaže užé meseca marca in aprila, in to užé poprej nego listje; še le ko rastlina odcvetè, začnó konec vej poganjati veliki súličasti listí. Potem izrastó pod listjem kakor grah debeli, škrlatno rúdeči, košičasti plodovi. Vsa rastlina, posebno pa ljubje in plód so hudo strupeni. Raste pogostoma kraj gozdov in po goratih krajih.

Otroci! poiščite te rastline zunaj v naravi in poglejte, ako je vse takó, kakor vam je „Vrtec“ póvedal.

J. Kotnik.

Baker ali kotlovina.

Baker ima lepo svetlo-rudečo barvo, trd je, jako vlečen in raztezen ter se topi še le v veliki toploti. Dobiva se iz bakrénih rud, a nahaja se tudi samočist v prirodi, zato so ga stari narodi užé poprej poznali, nego železo, ki se teže dá iz rud v kovino táliti. Iz bakra se kujejo novi: krajcarji in četrtaki; iz bakrénih plôčevin izdelujejo kotlarji raznovrstne posode, posebno kotle, ponve, pokrove in drugo orodje; kajti baker ima pred železom to prednost, da se dá hladen kovati in raztézati, ter se na zraku manj izpremení. Tudi bakréna žica (drat) se mnogo rabi; s plôčami se strehe krijejo. Ako pride na baker vlažen zrak in kislina, napravi se na njem zeleni volk, ki je hud strup. Zató morajo bakrene in medene kuhinjske posode dobro pocinjene biti, da se ne nareja na njih zeleni volk. Kotlovinska zelenica ali zeleni volk se rabi v oljnate in vodene barve, dalje v barvariji in tiskariji, kakor tudi za pozlačenje in v zdravilstvu. Proti zastrupljenju po bakru ali zelenem volku, ki naredi stiskanje grla in želodca, bljuvanje, težko dihanje, krč, oslabljenje in hromôto, rabijo se sredstva za izbljuvanje strupa in za pitje mnogo sladkorne (eukrene) vode. Z drugimi kovinami dela baker več vrst kovinskih zmesí, ki se rabijo za različne stvari. Najiménitnejše so:

1. Med ali mesing iz 66 delov bakra in 34 delov cinka, jasno rumena je, iz nje se izlivajo razne lítine in delajo svečniki, gumbi, okovi in druge stvari.
2. Rudeča med ali tompak, ki ima 85 delov bakra in 15 delov cinka v sebi.
3. Pakovina (pakfon) ali novo srebró, ki je iz 6 delov bakra, 3. delov cinka in 1. dela niklja.
4. Zvonovina ali bron, ki ima 78 delov bakra in 22 delov cina v sebi; iz bronu lijó zvonarji zvonove.
5. Topovina je iz 90 delov bakra in 10 delov cina, iz katere se topovi delajo.
6. Bronza, iz katere so posebno stari narodi izdelovali razno orodje in umetnine; obstoji iz 85 do 97 delov bakra in iz 15 do 3. delov cina.

Tu vam naj razložim še nekatere druge kovine, ki so užé zgoraj pri bakru bile omenjene:

Cin ali kositar je svetlo bele barve, mehek je in raztézan ter se lahko topí. Zarad svetlosti, in ker se ne izpremení na zraku, rabi se prav pogostoma za namizno in kuhinjsko posodo. V prirodi se nahaja v rudi, kositrovec imenovanej, iz katere se dobiva čist kositar, ako se ruda stolčena in z ogljem pomešana stalí. Iz cina se delajo raznokatera orodja, posebno piščali za orglje. Prav tenki listi kositarjevi imenujejo se štanjol; vanj se zavija n. pr. mjilo, čokolada i. dr. S cinom se pocinjajo bakréne medene in železne posode.

Cinek je višnjavo bela, pri navadnej toplini krhka kovina. V vročini se lahko v plôčevino (pleh) in drat zvleče. S cinkovimi plôčami pokrivajo strehe in delajo raznovrstne posode, vlivajo spomenike in druge umetnine.

Nikelj je kovina belo sivkaste barve; trd je, jako raztezen in se dá ugláditi. Na zraku se ne izpremeni.

Nikelj se potrebuje največ v izdelovanje tako imenovanega srebrá, ki je pravemu srebru jako podobno.

J. Kotnik.

Razne stvari.

Drobtine.

(Deset zlatih pravil za življenje.) 1. Veruj na Bogá in zaupaj vanj. 2. Čuvaj svoje zdravje kakor najdraže blagó na tem svetu. 3. Uči se mnogo, posebno to, s čemur si boš pozneje pošteno kruh služil. 4. Govóri malo, a poslušaj veliko. 5. Uči se pokoren biti, da boš znal pozneje zapovedovati. 6. Bodi z malim zadovoljen in varčen. 7. Ne zažéli si nikoli tega, kar je čez tvoje moči. 8. Zaupaj sam v sebe, a ne v druge ljudi, in ne boš se imel pritoževati. 9. Izogibaj se slabih továrišev. 10. Smrti se ne boj, in življenje ti bodi vedno kakor dar božji.

(Kokošim, da mnogo jajec nesó), dajaj kuhanega ovsa, izpraznenega v masti, in čudil se boš, koliko jajec ti bodo nanesele. Tako pripoveduje nek nemški gospodarski list. — Ker poskušnja ni ravno težka in tudi draga ni, naj se toraj poskuša, ako je resnična.

Kratkočasnice.

* Znamo, da so bili stari krajarji mnogo večji nego li so dandanes novi. Neki gospod idóč memo pekarné, ugleda zeló majhene žemlje, ter reče: „Ej, te žemlje so pač premajhene!“ To sliši pekár, nasmeje se in reče: „Res je, da so žemlje majhene, ali pomislite, da so zdaj tudi krajarji manjši nego so bili poprej.“

* Gost v krčmi: „Kako to, krčmar, da je pri vas kruh tako majhen,

a pri nas v Kranji je mnogo večji?“ — Krčmar: „Verjamem, ali temu je krivo, da pri vas mnogo več testa vzamete v kruh nego pri nas.“

* Nek popotnik pride na ljubljanski kolodvor s popotno torbo ter vpraša družega popotnika naglo: „Prosim vas, kdaj grè zadnji vlak na Dunaj?“ — „Zadnji vlak?“ ponóví vprašani popotnik mirno in hladno — „dragi moj, tega midva gotovo ne doživiva!“

Uganke.

- 1) Preko vode gre, pa si nog ne zmóci. Kdo je to?
- 2) Ima oči, pa vendar ne vidi po dnevi; kdo je to?
- 3) Od zgoraj plóča, od spodaj plóča, a v sredi mesó?
- 4) Katera glava nema oči, ne lica ne nosa?
- 5) Zeleno kakor trávica, pa sol liže kakor krávica?

(Odgonetke ugnev v prihodnjem listu.)

Računska naloga.

(Priobčil Tone Zobec.)

Kako odšteješ število 45 od števila 45, da ti ostane 45?

Šaljiva uganaka.

Na mizi gori 6 sveč. Ako dve sveči ugasneš, koliko jih ostane še na mizi?

Rebus.

(Priobčil Fr Kalán.)

kom
kom
kom
kom
kom
za IM pride A †

(Rešitev računské naloge, šaljive uganke in rebusa, kakor tudi imena rešilcev v prih. listu.)

Rešitev računске naloge in odgonetke uganek v 2. „Vrtčevem“ listu.

Rešitev računске naloge:

Prvič so stali Lukovi in Tomaževi sodi, kakor prva podoba kaže.

Ko je Luka hotel

3	3	3	Tomaža opehariti,	2	5	2
3	4	3	postavil je njegove	5		5
3	3	3	in svoje sode tako-le,	2	5	2
			kakor druga podoba			
			kaže.			

In ko je moral Tomažu njegove sode vrniti in doktorju 4 svoje dati, postavil je ostale sode tako, kakor tretja podoba kaže.

4	1	4
1		1
4	1	4

Prav so jo rešili: Gg. A. Batagelj, kap. v Štjaku; Karol Pezdevšek, učitelj v Žavcu; Mat. Rant, učitelj v Premu; Gašpar Novak v Št. Gothardu; J. Traun, trg. pomočnik v Idriji; J. Blažič, učenec v Idriji; Janko Sajé in J. Vintar, dijaka v Novomestu; Nace Sitar, Anton Novak in Matej Germ, učenci v Novomestu; Maksimilijan Jeglič, učenec v Gorici; Marka Pfajfar, učenec na Rečici; Vekoslav Bregant, učenec v Negovi; Karol Črepinšek, Ant. Dokler, Franc Gorijanec, Drag. Grilec, Martin Grilec, Ferd. Kranjč, Jurij Ocvirk, Ivan Pavšar, Karol Speglič, Ljud. Vratarič in Tomaž Vrečar, učenci v Vojniku; Ludovik Orozelj, učenec na Dobrni. — Marija Erženova, gospodična v Idriji; Marija Rakovec, učenka v Zgor. Gorjah; Marija Sajovic, učenka v Kranji; Cilika Goršek, Neža Florič, Lizika Knapič in Rezika Nidorfer, učenke v Celji; Antonija Šavnik, učenka v Biljah; Terezija Jošt in Berta Pranger, učenki na Dobrni; Lucija Berger, Ana Jurčak, Terezija Kupnik, Franjica Prevorsek in Marija Pristovšek, učenke v Vojniku.

Odgonetke uganek:

1. Meček (žoga); 2. Čevlarski stol s tremi nogami; 3. Konva (kastrola) na ognji; 4. Voda v kupici; 5. Pivo; 6. Korito; 7. Plug in brana; 8. Voz (kola); 9. Pes in mačka; 10. Petelin.

Slovstvene novice.

*) Nauk slovenskim županom, kako jim je delati, kadar opravljajo domačega in izročnega področja dolžnosti. Spisal

Anton Globočnik, c. kr. okrajni glavár, Fr. Jož. redú vitez. Na slovenski jezik prelóžil Fr. Levstik. Založila in prodajata Klein in Kovač v špitalskih ulicah šte. 5 v Ljubljani. — Tako se zove nova slovenska knjiga, ki je ravno te dni prišla na svitlo in se dobiva pri imenovanih založnikih po 1 gl., s poštnino vred 1 gl. 5 kr. Knjiga je namenjena slovenskim županom, da jo rabijo pri svojem uradovanji, a še bolj zanimiva je v tem oziru, ker jo je na slovenski jezik prelóžil naš prvi jezikoslovec gosp. Fr. Levstik, katerega klasična slovenščina je našim mladim čitateljem užé znana iz prejšnjih „Vrtčevih“ letnikov, osobito iz 1874. in 1875. leta. Nadejamo se, da bode ta knjiga ne le slovenskim županom, nego tudi vsem slovenskim pisateljem in jezikoslovcem dobro došla. Knjigi je pridejan „Slovničček“, v katerem se tolmačijo nenavadnejše ali ne povsód med Slovéni govorjene ter tudi nove besede.

* Slovani v iztočni Pustriški dolini na Tirolskem. Po dr. J. C. Mitterrutznerjevem spisu poslovenil Mir. Málvrh. V Novomestu, 1880. Tiskal in založil J. Krajec. 8°, 34 str. — Knjižica je na vsako stran zanimiva in želimo, da bi se prav obilo razširila mej vse, ki jih ta stvar zanimiva. Cena knjižici je 30 kr.

* Slavnostni sprejem Slovenskega pošpolka Kuhnovega šte. 17 v Ljubljani dné 26. in 27. novembra 1879. l. Uredil in založil Fran Hlavka. — Ker je knjižica zgodovinske važnosti, priporočamo jo v obilo naročevanje. Cena jej je 15 kr.

Zahvala.

Velečestitemu gosp. Josipu Žičkarju, mestnemu kaplanu, načelniku katol. podpornega društva, protektorju šolskih sester v Celji, izvéka spodaj podpisana, v imenu vseh učenk naše šole, najtoplejšo zahvalo, ker so za nas „Vrtec“ naročiti blagovolili.

Bog daj, slovenskej mladini še mnogo tacih dobrotnikov!

Celje 4. svečana 1880.

Rezika Nidorfer,
učenka III. razreda.